

Bir CHP klasiği: Devr-i sabık yaratmamak

Garbis ALTINOĞLU

18 Haziran 2018

Cumhurbaşkanı adayı Muharrem İnce, 10 Mayıs'ta Cumhuriyet'e verdiği bir demeçte Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan söz ederken şöyle dedi:

Bizim derdimiz devr-i sabık yaratmak, intikam almak değil. Biz bağımsız bir yargı tesis ediyoruz. Bu bağımsız yargı Erdoğan'ı da yargılamak isterse yargılar, beni de yargılamak isterse yargılar, o yargının işi. (İnce: Yargı isterse Erdoğan'ı da beni de yargılar Devr-i sabık yaratmayız)

İnce Kayseri'de yaptığı bir konuşmada bu tutumunu yineleyecekti:

Sayın Erdoğan bu iş tamam. Merak etme devr-i sabık yok, hukuk devleti var. İntikam, rövanş yok. (Muharrem İnce Kayseri konuştu: Diyarbakır'da AK Partili kardeşlerim de vardı', Cnnturk.com, 12 Haziran 2018)

İnce, 15 Haziran'da bir kez daha bu konuya ilişkin görüşünü açıkladı:

Derdim intikam değil. Derdim devr-i sabık yaratmak değildir. Ben bağımsız bir yargı oluşması için çalışacağım. (İnce: Sandıklara sahip çıkacağız, Birgün, 15 Haziran 2018)

Bu ve benzer açıklamalarda yer alan yaklaşım, majestelerinin muhalefeti CHP'nin AKP iktidarına karşı öteden beri izlediği yaklaşımın ta kendisidir.

Örneğin birkaç yıl önce CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu CHP iktidarında hesaplaşma olacak mı? sorusuna şöyle yanıt vermişti:

İşi gücü bırakıyorsunuz, intikam duygusuyla devr-i sabık yaratıyorsunuz.

Hayır, kesinlikle olmaz. Siz, hem hukukun üstünlüğünden söz edeceksiniz hem de iktidara gelince aynı haksızlığı siz yapacaksınız. Bu kesinlikle doğru değil.

Tam aksine varsa bir yerde bir hata mahkemeler var, savcısı var gider bakar.

Aynı zamanda biz mahkemeleri, savyı etkileme gibi bir görevi de kesinlikle

üstlenmeyeceğiz, bu da hukuka aykırıdır. (Devr-i sabık yaratmayacağız, Milliyet, 30 Ekim 2015)

Aslında, CHP'nin en ileri ve en kültürlü genel başkanı Bülent Ecevit de 1970'lerde, yani başbakan olduğu dönemde benzer bir tutum almıştı. ABD ve NATO ile çok yakın ilişkili olup Özel Harp Dairesi ya da Seferberlik Tetkik Kurulu diye de anılan Kontrgerilla adlı örgütün varlığından haberdar olan, hatta -sınırlı bir ölçüde de olsa- bu örgütün üzerine giden ya da gider gibi yapan Ecevit daha sonra, yani 4 Şubat 1978'de yaptığı bir açıklamada, Yaptığım araştırmalara göre Türkiye'de devletçe düzenlenmiş kontrgerilla denen bir örgüt yoktur Eski yarayı kanatmak istemiyoruz. Bu tartışmaların bitmesini istiyoruz diyecekti. Oysa bu tarihten kısa bir süre önce yani 1 Mayıs 1977'de Taksim'de 34 kişinin ölümüne ve yüzlerce kişinin yaralanmasına yol açan bir katliam düzenleyen Kontrgerilla, 29 Mayıs 1977'de Ecevit'in kendisine de başarısız bir suikast girişiminde bulunacak ve 19-26 Aralık 1978'de ise Maraş kıyımını gerçekleştirecekti.

Bu konuşmalarında Kılıçdaroğlu ile İnce'nin devr-i sabık yaratma kavramını intikam alma, rövanşist tutum takınma diye nitelediğini ve bu iki kavramı özdeşleştirdiğini görüyoruz. İntikam yok sloganı ilk bakışta barışçı, demokratik ve uygarca bir anlamla yüklü gibi gözüküyor. Tutarlı demokratlar ilkel köylü intikamcılığını, göze göz ve dişe diş mantığını savunmazlar elbet. Dahası onlar, Erdoğan kliği ve AKP iktidarının işlediği suç ve cinayetlerin sosyo-ekonomik temelini, tarihsel kökenlerini ve uluslararası bağlamını da dikkate alırlar. Dolayısıyla onlar, ne eski rejimin ve hükümetin liderlerine karşı bir kişisel intikam duygusuyla hareket ederler, ne de işlenen suçların sonal nedeninin kapitalist sömürü sistemi olduğu gerçeğini görmezden gelirler. Ama tutarlı demokratlar, meşru ve haklı bir hesap sorma tavrını intikamcılık, rövanşizm gibi terimler kullanmak suretiyle değersizleştirmeyi de asla doğru bulmazlar. Yani onlar devr-i sabık yaratmama, intikam almama, rövanşist tutum takınmama adına geçmişte halka ve diğer muhaliflere karşı yapılan haksızlıkların ve işlenen suç ve cinayetlerin üzerinin örtülmesini savunmazlar ve savunamazlar.

Tutarlı demokratlar elbette, başka konularda olduğu gibi bu konuda da, devrimci adaletin gereklerine uyarlar yani en ağır suçları işlemiş olan ya da işlediği ileri sürülen devlet yetkilileri de içinde olmak üzere herkesin, ama herkesin objektif, dil ve tarafsız bir biçimde yargılanmasından yana olurlar. Ve onlar, tutuklanmaları/ ceza almaları ve cezaevine konmaları hlinde eski rejimin sorumlularına kötü davranılmasına kesinlikle karşı çıkarlar. Ama bütün bunlar Kılıçdaroğlu ile İnce'nin, devrilmesi hlinde Erdoğan kliği ve AKP

iktidarına karşı herhangi bir tutum takınmama, işlediği ağır suçlardan ötürü onlardan hesap sorma konusunda görüş belirtmeme/ inisiyatif almama ve bu konuyu tümüyle yargıya bırakma biçimindeki yaklaşımlarını haklı çıkarmaz. Her siyasal kişiliğin ve partinin, temel önem taşıyan konularda bir görüşü vardır ve olmak zorundadır da. Bu konulara ilişkin görüşlerini açıkça söylememek, bu somut durumda Suriye başta olmak üzere komşu ülkeler halklarına ve Kuzey Kürdistan ve Türkiye halklarına karşı çok ağır suçlar işlemiş ve Türkiye'yi ekonomik, siyasal ve kültürel bir iflasın eşiğine getirmiş olan Erdoğan çetesinden hesap sorma görevini yargıya havle etmek, bu suçların üzerinin örtülmesi doğrultusunda adım atmaktan başka bir anlama gelmez.

Burada, tartışmanın merkezinde olan kavram ve bu kavramın Türkiye koşullarında aldığı biçim ve içerik üzerinde durmak gerekiyor. Devr-i sabık yaratmamak derken kast edilen tam olarak nedir? Bu iktidara gelen burjuva kliği ya da partisinin bir önceki hükümet ya da rejim döneminde işlenen suç ve cinayetleri, yapılan haksızlık, usulsüzlük, hırsızlık ve yolsuzlukları unutmama, görmezden gelme ya da Bülent Ecevit'in daha uygun bir deyişle geçmişe sünger çekme ve bu pis işleri yapanları bağışlama anlamına gelir. Nitekim yaklaşık yüz yıllık Cumhuriyet rejiminin pratiği de bu yaklaşımın pek çok örneğiyle bezelidir. Bunun önemli bir örneği, 27 Mayıs 1960 asker darbesinden sonra, 1950-60 döneminde Türkiye'yi yöneten Demokrat Parti liderlerinin yargılandığı Yassıada duruşmalarında yaşandı. TBMM'nde tartışma açmadan ve herhangi bir karar çıkarmadan Kore'ye asker yollayan, Türkiye'yi yalvar yakar NATO adlı saldırgan asker pakta sokan ve ABD üsleriyle dolduran, sınır bölgelerine asker yığdığı Irak ve Suriye'yi savaşla tehdit eden, Türkiye'nin o dönemdeki adı Milli Amele Hizmet olan istihbarat örgütünü ABD'nin denetimi altına sokan, 6-7 Eylül 1955 pogromunu tezghlayan Bayar-Menderes kliğinin -sonuncusu dışındaki- bu ve benzer suçları Yassıada yargılamaları sırasında gündeme bile getirilmedi.

Sorunun en kötü yanı ise şu: Kılıçdaroğlu ile İnce'nin sergilediği bu tutumu, burjuva fraksiyon ya da partilerinin, iktidarda iken işledikleri suç ve cinayetlerin ve yaptıkları haksızlık, usulsüzlük, hırsızlık ve yolsuzlukları hesabını vermeyecekleri yolunda var olan genel kanının ve cezasızlık kültürünün pekişmesine katkı yapmaktadır. Bu, iktidara yeni gelen burjuva fraksiyon ya da partilerini de aynı anlayış, pervasızlık ve rahatlıkla öncellerinin yolunda yürümeye teşvik etme anlamına gelir. Oysa bunun tersinin yapılması, siyasal gericiliğin frenlenmesine ve ülkenin ve rejimin demokratikleşmesine şu ya da bu ölçüde katkı yapardı. Örneğin, 1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti,

Dersim kıyımının bir biçimde hesabını sorabilmiş olsaydı, burjuva devletinin daha sonraki yıllarda Kürt ve Alevi halkına/ halklarına karşı saldırısı daha sınırlı ve üstü örtülü bir hı alırdı. Ya da Bülent Ecevit ve/ ya da dönemin devrimci hareketi, 1970'li yıllardaki Kontrgerilla tartışmasını yaygınlaştırıp derinleştirebilmiş olsalardı Maraş katliamı, hatta 12 Eylül 1980 faşist darbesi yaşanmayabilirdi.

Burada Barış Atay ile Ahmet Hakan arasında yaşanan tartışmaya bir gönderme yapmak da yerinde olacaktır. Anımsanacağı üzere Barış Atay Soma'da bir maden işçisini tekmeleyen dönemin Başbakanlık Müşaviri Yusuf Yerkel'in, bu davranışından ötürü özür dilemesine tepki göstermiş ve şunları söylemişti.

Hepiniz ağlayarak hesap vereceksiniz, o gün geldiğinde, affedeni, acıyanı yargılamaktan vazgeçeni de unutmayacağız. Yok öyle torunlarla emeklilik, hepimiz kardeşiz, kavga istemiyoruz, falan. Herşey yeni başlıyor. Bu ülkeye, insanına yaptıklarınızın hesabını vereceksiniz. (Barış Atay'dan Ahmet Hakan'a: Tahir Elçi'nin kanı ellerinde hı, yoksa unuttun mu?, Artı Gerçek, 15 Mayıs 2018)

Bunun üzerine Hürriyet gazetesi yazarı Ahmet Hakan, Atay'ı ve onun bu sözlerini hedef almış ve Lütfen bu adama haddini bildiriniz başlıklı köşe yazısında,

Bu adam Rövanş peşinde koşanların, kavga isteyenlerin, huzursuzluk ve kargaşa rüyaları görenlerin bir temsilcisi! demişti. Atay'ın Hakan'ın bu yazısına verdiği aşağıdaki doğru yanıt aslında Kılıçdaroğlu ile İnce'ye verilmiş bir yanıt olarak da okuyabiliriz:

Sen sokak arasında linç edilen Ali İsmail'in, ekmek almaya giderken vurulan Berkin'in, işçi sınıfı için mücadele eden Ethem'in, uyuşturucuya karşı savaş veren Hasan Ferit'in, mahallesini savunurken çatıdan atılan Ahmet'in, sırtından vurulan Abdullah'ın, otobanda ezilen Mehmet'in, kalekol gölgesinde yaşamak istemeyen Medeni'nin, cesedi 1 hafta sokak ortasında bırakılan Taybet Ana'nın, kokmasın diye derin dondurucuda bekletilmek zorunda bırakılan küçük çocuğun, Roboski'de parçalanan bedenlerin, barış mitinginde katledilenlerin katillerinin, 'emri ben verdim' diyenlerin, milyonları cebe indirenlerin, ülkenin her karış toprağını talan edenlerin, bizleri yurttaş olarak değil, kölesi olarak görenlerin, yok sayanların, yani bu ülkeyi yönetmeyi, sahip olmak sanan bir grubun ve bu onların güçlenmesine destek olan, bu düzene çanak tutan, içinde senin de olduğun tetikçi medyanın, kamu arazilerinin, fabrikaların yok paraya peşkeş çekildiği, üstüne milyonlarca lira vergi borçları silinen kan emici sermayenin özürlerini kabul edebilir, 'kardeşlik, barışmak' gibi

şeyleri kalkan ederek affedebilirsin ama ben, affetmem. Bunların karşılığı, AKP tarafından Erdoğan'a özel hile getirilmiş yargı sisteminin, hemen sil baştan düzenlenmesi ve görevini kötüye kullanan, halka karşı suç işleyen kim varsa yargılanmasıdır. (aynı yerde)

Kapitalizm koşullarında ve özellikle Türkiye gibi ülkelerde genel geçer yaklaşım devr-i sabık yaratmamayı öngörür yani daha önce iktidarda olan burjuva kliği ya da partisinin işlediği suçları soruşturmamayı. Bunun esas nedeni, iktidarı yitiren burjuva kliği ya da partisi ile onun yerini alan burjuva kliği ya da partisinin, aynı sömürücü sınıfın/ sınıfların çıkarlarını savunmalarıdır. Böylesi suçların soruşturulması ve suçluların cezalandırılması sömürü ve zulme dayalı olan sistemin sorgulanmasına, kitlelerin devrimci tepkisine ve işçi sınıfının ve ezilen halkların öfke ve hoşnutsuzluğunun açığa çıkmasına yol açabileceği için kural olarak hiçbir burjuva fraksiyonu devr-i sabık yaratmadan yana tutum almaz, ya da en iyi olasılıkla bu konuyu, bazı yüzeysel yargılamalar ve cezalandırmalar yapma yoluyla geçiştirmeyi tercih eder. Bu kökeni ve kuruluşu -daha sonra sistemli bir unutturma/ bellek silme çalışmasının konusu olan- ağır ve korkunç suçlara, esas olarak Anadolu'nun Hristiyan halklarının sürgün ve kıymına ve onların maddi zenginliklerine elkonmasına dayanan Türkiye için iki kat daha geçerlidir.

Ama, devr-i sabık yaratmama diye nitelenen bu siyasal tutumun sadece geri ve bağımlı kapitalist ülkeler için geçerli olduğu ve burjuva-demokratik rejimlerin bulunduğu gelişmiş kapitalist ülkelerde herşeyin hesabının sorulduğu da sanılmamalı. Özellikle, başka halklara karşı işlenen ve yer yer jenosit düzeyine varan suçlar söz konusu olduğunda ABD gibi ülkelerin sicili, en az Türkiye gibi ülkelerin sicili kadar kanlıdır. Bunun klasik örneklerinden biri ABD ve Britanya emperyalistlerinin İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde kurulan ve Alman ve Japon savaş suçlularını yargılayan uluslararası mahkemelerin işleyişini önemli ölçüde kısıtlamaları ve kötürümleştirmeleridir. Pek çok Nazi savaş suçlusunun Sovyetler Birliği'ne, halk demokrasisi rejimlerine ve genel olarak dünya halklarına karşı kullanmak amacıyla ABD istihbarat örgütlerinin koruyucu kanatları altına alınması için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Bu konuyu günümüze daha yakın bir örnek üzerinden ele alalım.

Yasemin Çongar, 15 Mart 1999'de Milliyet gazetesindeki köşesinde Bill Clinton'ın o tarihlerde gerçekleştirdiği gezi için şunları yazmıştı:

ABD Başkanı Bill Clinton'ın bölgeye ziyareti, özellikle Guatemala ve El Salvador durakları, tarih önemde buluşma ve demecilere sahne oldu. Çongar Clinton'ın daha sonra, Şubat 1999'da yayınlanan Tarihi Açıklığa Kavuşturma

Komisyonu'nun raporunun ve Clinton yönetiminin gizliliğini kaldırdığı belgelerin, ABD'nin desteğiyle sürdürülen iç savaşlarda Guatemala'da 1960-96 yılları arasında 200,000 kişinin ve El Salvador'da 1980-92 yılları arasında 70,000 kişinin öldüğünün kanıtladığını ve Clinton'ın, Guatemala ve El Salvador halklarından özür dilediğini belirtmişti. (1990 yılında Guatemala'nın nüfusu 9,340,000 ve El Salvador'un nüfusu 5,220,000'di.) Guatemala ve El Salvador'da vaktiyle, bu ülkelerdeki ABD destekli gerici ve faşist rejimlere karşı silahlı direniş yürütmüş olan ve kimi artık milletvekili koltuğunda oturan bazı eski gerilla savaşçıların da katıldığı toplantılarda konuşan Clinton şöyle demişti:

ABD adına şunu açıkça söylemeliyim ki, şiddet ve yaygın baskı uygulamış olan asker güçlere ve istihbarat birimlerine destek verilmesi yanlıştı. ABD bu hatayı tekrarlamamalıdır.

Bu örnekte Clinton'ın, gerici güçlerin Orta Amerika halklarına karşı ABD'nin aktif desteğiyle gerçekleştirdiği büyük-ölçekli kıyımlardan ötürü özür dilediğini görüyoruz. Tayyip Erdoğan'ın Ermeni jenosidi ve Dersim kıyımı hakkında yarım ağızla yaptığı bazı ikiyüzlü açıklamaları saymazsak Türkiye'yi yönetenler henüz böylesi bir cesaret gösteremediler. Konuyu ABD ve Clinton örneği üzerinden tartışmaya devam edecek olursak şunu söyleyebiliriz: Evet, zalim ve saldırgan güçlerin temsilcilerinin böylesi açıklamaları işçi sınıfının ve ezilen halkların siyasal eğitimi açısından bir değer taşıyabilir ve onların siyasal öncülerinin pek sık rastlanan pasifist yanılsamalarını çürütmeye de hizmet edebilir. Ancak, kapitalist-emperyalist sistem ayakta kaldığı sürece böylesi zulüm, kıyım ve jenosit örnekleri ne yazık ki yeniden ve yeniden yaşanacaktır. Dolayısıyla Başkan Clinton'ın özürü, son çözümlemede anlamsız, hatta aldatıcı bir nitelik taşır. Taşır çünkü Guatemala ve El Salvador halklarına karşı işlediği suçlardan ötürü özür dileyen ABD o yıllarda da, dünyanın başka köşelerinde yaşayan halklara karşı beyaz terör uygulamaya devam ediyordu. Dahası o Eylül 2001'de, New York'taki İkiz Kulelerin El Kaide tarafından vurulduğu yolundaki içi boş savdan hareketle 2001'de Afganistan'a ve 2003'de Irak'a saldırarak, 2011'den itibaren ise Libya ile Suriye'yi hedef alacak ve Ortadoğu'yu bir cehenneme çevirecekti. Dahası, başta ABD ve ortak ve uşakları olmak üzere büyük devletler gerek Ortadoğu'da ve gerekse dünyanın başka yörelerinde yeni ve daha da yıkıcı savaşlar tezgahlamak için deta fazla mesai yapıyorlar. Bütün bu ve benzer verilerin ışığında şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Savaşlara, zorbalığa, kan dökümüne ve teröre son vermenin biricik yolu, insanın insanı sömürmesine ve ezmesine dayanan sınıflı toplumu ortadan kaldırmak, eşitlik, özgürlük, kardeşlik ve adlet ilkelerini lafta kabul etmekle yetinmeyen ve

pratięe geçiren yeni bir toplum kurmaktır.

Author Details

Garbis ALTINOğLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)